

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва
Факультет економіки і підприємництва
Львівський національний аграрний університет
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Матеріали XVI Всеукраїнської наукової конференції

УМАНЬ 2024

УДК 330(063)

A43

Рекомендовано до друку вченою радою Уманського національного університету садівництва, протокол №3 від 20.09.2024 року

Редакційна колегія:

О. О. Непочатенко – доктор економічних наук (відповідальний редактор);
Ю. О. Нестерчук – доктор економічних наук (заступник відповідального редактора);
Ю.А. Цимбалюк – кандидат економічних наук, декан факультету економіки і підприємництва;
Л. Ю. Мельник – доктор економічних наук;
С. Ю. Соколюк – доктор економічних наук;
О. Г. Пенькова – доктор економічних наук;
Р. П. Мудрак – доктор економічних наук;
О. Т. Прокопчук – доктор економічних наук;
Р.І. Ліщук – кандидат технічних наук
Ю. В. Улянич – кандидат економічних наук (відповідальний секретар).

Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку, яка не завжди збігається з позицією редакції.

A43 Актуальні питання сучасної економіки: матеріали XVI Всеукраїнської наукової конференції, 14 листопада 2024р. – Умань :УНУС. 2024. с. 307.

Збірник містить доповіді студентів, викладачів та вчених, які були розглянуті на XVI Всеукраїнській науковій конференції «Актуальні питання сучасної економіки», що відбулася 14 листопада 2024 року в м. Умань. У наукових матеріалах висвітлюється широкий спектр фінансово-економічних питань сучасної економіки.

Розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

**УДК
330(063)**

**©Уманський національний
університет садівництва, 2024**

Нестерчук Ю.О., Синенко І.М. Поняття інформаційно-комунікаційних технологій.	233
Мазур Ю.П. Вибір програмного забезпечення для прийняття рішень	235
Гайдей В.П., Рабовський Д.Л. Інноваційний розвиток агробізнесу засобами електронної комерції	237
<i>Секція 7. Вплив глобалізаційних процесів в світі на економіку України</i>	
Матвійчук Н.М. Депозитна політика банківських установ в європейських країнах	239
Квашук О.В. Виклики та перспективи економічного розвитку України в умовах глобалізації	241
Баралішин М.І. Міжнародна практика фінансово-економічного стимулювання інноваційної діяльності в бізнесі	243
Івасенко К.І. Порівняльний аналіз подання грантів в Україні та США	245
Харенко А.О. Сегмент біопрепаратів на ринку засобів захисту рослин: світові тенденції та українські реалії	247
Разумова Г. В., Крупка К.В. Основні засади міжнародного технічного співробітництва України	249
Смолій Л.В. Трансформація стратегічних напрямів нарощування експортного аграрного потенціалу України в умовах воєнного стану	252
Мальований М.І., Непочатенко З.В. Теоретичні аспекти впливу старіння населення на економічне зростання: роль моделей соціального захисту в країнах ОЕСР	254
Осіпова Л. В., Бевзюк Т. Міжнародна міграція у воєнний час та її вплив на економічні відносини	256
Андрєєва Є.В. Глобалізаційні процеси та їх вплив на управління людськими ресурсами	258
Костогриз В.Г., Пономаренко В.Р. Сучасні аспекти впливу глобалізаційних процесів на економіку України	260
Кірбай Т.В. Вплив економічної нестабільності на структуру споживчого попиту на продовольчому ринку України	262
Кірбай Т.В. Зміна поведінки споживачів під час економічних та соціальних криз	263
Уланчук В.І. Проблеми розвитку аграрного сектора	266
Кулеба А.І, Мацех О.І. Соціально-економічний розвиток України у довоєнні часи	268
<i>Секція 8. Формування громадянського суспільства в сучасних умовах</i>	
Квасній Л.Г., Бошко О.І. Ринок інтелектуальної власності в Україні в умовах воєнного стану	272
Костюк Я.Ю. Вплив державного регулювання на економічну конкуренцію у площині євроінтеграції	273
Костюк В.С. Особливості соціальної політики при демографічній кризі	275
Бачмага Д.А. Роль комунікативного менеджменту у формуванні громадської думки в Україні: виклики та перспективи	277
Коротєєв М.А. Оцінка рівня людського розвитку в Україні та його основних компонентів	280

СЕКЦІЯ 7. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В СВІТІ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Депозитна політика банківських установ в європейських країнах

Матвійчук Н.М., к.е.н., доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Депозитна політика європейських банків значно відрізняється від національної, перш за все, суттєво нижчими депозитними та кредитними процентними ставками, що є наслідком меншого рівня інфляції. Для українців, які розміщують свої вклади в українських банках під 10-15 % річних, звичні для Європейського союзу ставки 1-3 % річних, є мізерними. Окрім меншої дохідності вкладів, в європейських банках набагато суворіші умови дострокового розірвання депозитів: разом із втратою нарахованих відсотків, ймовірно є сплата штрафу за дострокове зняття (наприклад у шведському банку Swedbank) [1].

У багатьох країнах Європи банківський депозит дає вкладнику додаткові переваги: можливість взяти кредит, дешевшу страховку, дозвіл на проживання в країні (у випадку розміщення крупних сум).

Суттєвою відмінністю європейських банків від українських є більша увага фінансового моніторингу до перевірки джерел походження коштів, які вкладник хоче розмістити на депозит, та кредитної історії (якщо вона негативна, клієнту взагалі можуть відмовити у відкритті рахунку). Джерела доходів в ЄС повинні бути легальними і прозорими, в деяких країнах вимагають постійне місце проживання в країні, або дозвіл на проживання. В Польщі згідно із законодавством, правилами фінансового моніторингу українцям дозволено розміщувати депозити обсягом до 15 тисяч євро, але лише раз на місяць. Однак кожен банк на власний розсуд може встановлювати нижчу межу, що підлягає фінансовому моніторингу незалежно від громадянства (наприклад 3–5 тис. євро) [2].

Якщо вкладнику не вдасться довести законність джерел походження розміщених на депозиті коштів за допомогою податкової декларації, довідки про заробітну плату або іншого офіційного документа, йому заблокують рахунок і накладуть штраф.

Часто банки встановлюють досить високу мінімальну суму депозиту (10-25 тис євро), а на сайтах більшості європейських банків немає характерної для українських фінансових установ різноманітності депозитних продуктів. Деякі банки можуть навіть не відображати кінцеву дохідність депозитів, зазначаючи, що інформація має ознайомчий характер і не є комерційною пропозицією, а депозитна ставка визначається на договірній основі і залежить від багатьох умов (терміну та суми вкладу, віку вкладника, наявності у нього зарплатної або пенсійної картки в цьому банку тощо).

Як і в Україні, депозитна політика європейських банків упродовж

останніх років зазнала суттєвих змін, що пов'язані з коливанням темпів інфляції, пандемією COVID-19, війною в Україні. Падіння ділової активності та згортання кредитування у світовій економіці через пандемію COVID-19 призвело до зниження прибутковості вкладів. За даними Європейського центрального банку (ЄЦБ), в кінці 2020 р. середня ставка за роздрібними депозитами в ЄС скоротилася на 24 % і склала 0,16 % річних при рівні інфляції 0,25 %. На початку 2021 р. в євросоні середні депозитні ставки вище 0,5 % річних були лише в Італії, Нідерландах і на Мальті. За межами євросони тільки в Польщі, Швеції і Румунії середня ставка трималася вище 0,5 %.

Однак вже в 2022 р. рекордна інфляція змусила центральні банки більшості країн світу підвищувати облікові ставки. Наприклад, в Польщі облікова ставка зросла до 6,5 % у порівнянні з 0,1 % у 2021 р. Це спричинило збільшення дохідності банківських вкладів у європейських банках.

Станом на жовтень 2024 р. у польських банках є пропозиції по депозитах під 7,5–8 % річних у національній валюті, однак зазвичай це акційні пропозиції для нових клієнтів, які повинні виконати додаткові умови (відкрити рахунок, надати квитанції про заробітну плату, виконувати кілька платіжних операцій в банку в місяць) [3]. Найбільші та найстійкіші банки пропонують в середньому ставки 3,5-5 % річних. Дохідність депозитів у євро коливається від 0,1 до 1,5 %, найчастіше не перевищує 1 %.

Варто відмітити, що правило «чим довший термін, тим більші відсотки» для депозитів сьогодні не є актуальним з огляду на високий рівень невизначеності [4]. Навпаки, у Польщі та Швеції кошти на 1 чи 3 місяці можна розмістити вигідніше, ніж на рік. Наприклад, Swedbank пропонує найвищу ставку 3,15 % на тримісячний депозит, 2,5 % – на шестимісячний, 2 % – на річний, 1,67 % – на 2 роки. Для Польщі також характерні обмеження щодо максимально дозволеної суми вкладу (10-75 тис. zł) [2]. Це пов'язано з невпевненістю банків в подальших тенденціях розвитку фінансового ринку та небажанням переплачувати за депозити в майбутньому, якщо дохідність депозитів в банківській системі знизиться. Іноді банк заздалегідь визначає для себе обсяг депозитів, які готовий по акції залучити на певні умови. Після його досягнення нові депозити не відкриваються. В українських банках немає такої практики, як і максимальної межі вкладу на одного вкладника, лише мінімальна.

Кожна держава ЄС формує свою систему гарантування вкладів, і умови в різних країнах можуть відрізнятися (в будь-якому випадку – в більшу сторону). Згідно з директивою ЄС 2014/49/ЄС сума гарантування вкладів повинна бути не менше 100 тис євро. У деяких країнах ЄС існує повна гарантія всієї суми всіх депозитів вкладника – такі умови діють в Словаччині та Словенії.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Swedbank <https://www.swedbank.se/privat/spara-och-placera/sparkonton/fastrantekonto.html>
2. Депозит у польському банку: скільки на цьому можна заробити <https://groszi.pl/deposit-u-polskomu-banku/>

3. Рейтинг банківських депозитів в Польщі, жовтень 2024 р.
<https://moneteo.com/rankingi/lokaty-bankowe>

4. Офіційний сайт BNP PARIBAS. URL:
<https://www.bnpparibas.pl/ua/ukrainian-info/oszczednosci>.

Виклики та перспективи економічного розвитку України в умовах глобалізації

Квашук О.В., викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист,
ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу» УНУС

Глобалізація в сучасному світі є комплексним і багатогранним процесом, який впливає на економіку, політику, культуру та суспільство загалом, характеризується посиленням взаємозалежності між країнами та регіонами, а також зростанням обсягів міжнародних потоків товарів, послуг, капіталу, інформації та людей. Для України, як для країни з перехідною економікою, глобалізація має суттєвий вплив на економіку відкриває нові можливості, ставить перед нею низку викликів та задач. Економічна глобалізація включає в себе зростання міжнародної торгівлі та інвестицій, інтеграцію фінансових ринків, а також розширення діяльності транснаціональних корпорацій. Зниження торговельних бар'єрів і розвиток інформаційних технологій сприяють збільшенню обсягів світової торгівлі та притоку іноземних інвестицій в різні країни. Глобалізація сприяє інтеграції України в світову економіку через розширення міжнародної торгівлі та залучення іноземних інвестицій, що є важливим джерелом капіталу для розвитку економіки. Інвестиції сприяють створенню нових робочих місць, модернізації промисловості та розвитку інфраструктури. Проте вітчизняна політична нестабільність та корупція залишаються серйозними перешкодами для залучення іноземного капіталу. Після вступу до СОТ у 2008 році, Україна отримала доступ до нових ринків, що позитивно вплинуло на її експортні можливості. Проте конкуренція з боку іноземних компаній також зросла, що вимагає підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Водночас необхідно захищати національні інтереси та підтримувати вітчизняних виробників. Глобалізаційні процеси впливають на ринок праці України через зміни в попиті на кваліфіковану робочу силу. З одного боку, інтеграція в світову економіку сприяє створенню нових робочих місць, особливо у сфері інформаційних технологій та обслуговування. З іншого боку, відтік кваліфікованих кадрів за кордон залишається значною проблемою. Глобалізація сприяє інтеграції української фінансової системи у світову, що дозволяє отримувати доступ до міжнародних фінансових ресурсів. Це може сприяти залученню інвестицій, але також підвищує залежність від світових фінансових ринків, що може збільшити вразливість економіки до зовнішніх шоків.